

Opgave 1 Recht van spreken

Bij deze opgave horen de teksten 1 tot en met 4 uit het bronnenboekje.

Inleiding

In het tijdschrift *Crimelink* van mei 2012 staat een bespreking van het boek *Slachtoffer-dadergesprekken in de schaduw van het strafproces* onder redactie van Ido Weijers, bijzonder hoogleraar jeugdbescherming aan de Universiteit Utrecht.

Deze hoogleraar constateert in het huidige maatschappelijk en wetenschappelijk debat over criminaliteit naast de roep om hardere straffen en de vraag naar een effectievere aanpak van criminaliteit een derde geluid. Dit geluid is nog maar in beperkte mate te horen en betreft de gevolgen van criminaliteit voor direct betrokkenen. Gesprekken tussen daders en slachtoffers zijn daarbij van belang. Tekst 1 is een verkorte weergave van het hierboven genoemde artikel uit *Crimelink*.

Lees tekst 1.

Slachtoffer-dadergesprekken zijn een aanvulling op het strafproces omdat ze kunnen bijdragen aan het realiseren van één van de doelen van straf: genoegdoening.

- 2p 1 a Uit welk citaat van tekst 1 blijkt dat slachtoffer-dadergesprekken leiden tot genoegdoening?
b Geef ook nog een andere mogelijkheid waarmee een dader kan zorgen dat een slachtoffer genoegdoening krijgt.

Genoegdoening is een doel van strafrechtelijke sancties dat dus ook bereikt kan worden met slachtoffer-dadergesprekken.

- 2p 2 Leg uit welk ander doel van sancties bereikt kan worden met slachtoffer-dadergesprekken. Geef een citaat uit tekst 1 waaruit dat blijkt.

In de regels 27 tot en met 46 van tekst 1 worden de resultaten van de slachtoffer-dadergesprekken beschreven.

- 3p 3 Formuleer een hypothese die ten grondslag kan hebben gelegen aan het onderzoek van Zebel. Geef ook aan wat de afhankelijke variabele en wat de onafhankelijke variabele is in je hypothese.

Het CBS voert jaarlijks een leefsituatieonderzoek uit. Daarin worden onder andere kenmerken van slachtoffers in kaart gebracht. In een verantwoording bij dat onderzoek leggen de onderzoekers uit dat ze de gegevens die ze verkregen uit de steekproef hebben herwogen. Dat betekent dat ze meer of minder gewichten hebben toegekend aan een aantal gegevens zodat de verhoudingen binnen de steekproef overeenkwamen met de verhoudingen binnen de te onderzoeken populatie. Een voorbeeld van herweging: als de groep 65-plussers in Nederland bijvoorbeeld 15 procent is, zullen de gegevens van de 65-plussers in de steekproef ook voor 15 procent meegewogen worden, ook al is het aandeel 65-plussers in de steekproef veel groter of kleiner dan 15 procent.

- 2p 4 Leg uit waarom de onderzoekers ervoor gekozen hebben om de gegevens van de steekproef te herwegen.

Lees de teksten 2 en 3.

Het proces van politieke besluitvorming kan beschreven worden met het systeemmodel.

Staatssecretaris Teeven bereidt een wetswijziging voor om de uitbreiding van het spreekrecht te regelen.

- 3p 5 Beschrijf met vijf begrippen van het systeemmodel wat de betekenis is van de discussie op de rechtbank (tekst 2) en de rol van staatssecretaris Teeven in de besluitvorming rond het spreekrecht van slachtoffers.

Het voorstel van Teeven past in een ontwikkeling waarin extra aandacht besteed wordt aan de positie van het slachtoffer.

- 3p 6 Geef drie andere voorbeelden waaruit blijkt dat er de laatste decennia extra aandacht is gekomen voor de positie van slachtoffers in strafprocessen.

Slachtoffers hebben spreekrecht maar verdachten hebben zwijgrecht.

- 2p 7 Leg voor het zwijgrecht uit dat hierbij het dilemma van de rechtsstaat speelt.

Lees van tekst 4 het tekstfragment I.

Tekst 4 bevat drie tekstfragmenten uit de paragraaf over veiligheid en justitie in het regeerakkoord van het kabinet-Rutte 2 (VVD, PvdA).

Columnist Folkert Jensma vindt zich op (in de *NRC* van 10 november 2012) over een teneur die hij waarneemt in het regeerakkoord namelijk dat de overheid harder zou moeten optreden tegen criminaliteit. Op de zin in tekstfragment I reageert hij met de woorden: "En als dat niet kan laten we ze gewoon staan, stel ik voor. Nederland is een rechtsstaat. Die moet het juist van de barrières hebben." Eén van de barrières waar op bedoeld wordt is dat de politie niet zomaar iemand op straat mag fouilleren.

- 4p **8**
- a Geef twee andere voorbeelden van 'barrières' waarop in het regeerakkoord bedoeld wordt.
  - b Noem het beginsel van de democratische rechtsstaat op grond waarvan dergelijke 'barrières' opgeworpen zijn.
  - c Leg uit dat zonder dergelijke 'barrières' een staat geen democratische rechtsstaat kan zijn.

Lees van tekst 4 de tekstfragmenten II en III.

Politieke partijen hebben hun eigen visie op de oorzaken en aanpak van criminaliteit. Elk van beide tekstfragmenten II en III is vrijwel letterlijk in één van de twee verkiezingsprogramma's van PvdA en VVD te vinden.

- 2p **9** Welk tekstfragment is te vinden in het programma van de PvdA en welke visie op criminaliteit van de PvdA is erin te herkennen?
- 2p **10** Welk tekstfragment is te vinden in het programma van de VVD en welke visie op criminaliteit van de VVD is erin te herkennen?

Onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek biedt meer inzicht in de achtergrond van slachtoffers. Inwoners van grote steden vertonen relatief vaker crimineel gedrag en ze zijn ook vaker het slachtoffer in vergelijking met inwoners van kleinere steden en dorpen.

- 4p **11** Geef twee sociologische theorieën over het ontstaan van criminaliteit en verklaar met elk van beide het gegeven dat criminaliteit relatief minder voorkomt in dorpen dan in grote steden.

Opgave 1 Recht van spreken

tekst 1

Slachtoffer-dadergesprekken passen in een beschaafde strafrechtelijke cultuur

Overwegend positief

(...) Gedurende de afgelopen vijf jaar heeft de stichting Slachtoffer in Beeld een groot aantal gesprekken tussen
5 daders en slachtoffers van misdrijven georganiseerd. De gesprekken zijn een aanvulling op, en dus geen vervanging van, het reguliere straf-
proces en deelname van slachtoffers
10 en daders is op vrijwillige basis. Inmiddels hebben zo'n tienduizend mensen aan deze gesprekken deelgenomen. Met de bundel *Slachtoffer-
Dader-gesprekken in de schaduw*
15 *van het strafproces* wil Weijers bij het brede publiek bekendheid verschaffen over deze vorm van herstelbemiddeling. Hij vindt het namelijk hoog tijd dat ruimer bekend wordt
20 hoe en met welke inzet deze gesprekken worden georganiseerd en wat de resultaten ervan zijn.

Uitgangspunt van deze bundel zijn de resultaten van het onderzoek van
25 Sven Zebel (Universiteit Twente) naar de werking en resultaten van slachtoffer-dadergesprekken. Zebel concludeert dat zowel slachtoffers als daders tevreden zijn over slachtoffer-
dadergesprekken. Hun wensen en
30 behoeften zijn in het gesprek voldoende aan de orde gekomen en het contact heeft hen tot op zekere hoogte geholpen bij het verwerken van het delict. Slachtoffers ervaren na afloop
35 van het gesprek minder angst en woede ten opzichte van de dader. Daders blijken door de gesprekken meer inzicht te krijgen in de gevolgen
40 van hun handelen voor het slachtoffer en het leed van het slachtoffer lijkt hen na afloop van het gesprek meer te raken dan voor het gesprek. Zij lijken met andere woorden meer
45 ontvankelijk voor de gevolgen van het delict voor slachtoffers.

naar: Marsha de Vries en Guus Meershoek, in Crimelink, mei 2012

tekst 2

Weer discussie over spreekrecht ouders zedenzaak

- Het spreekrecht van ouders van misbruikslachtoffers was vandaag weer onderwerp van discussie op de rechtbank in Amsterdam. Dat gebeurde tijdens de rechtszaak tegen Flóvin O., een contact van de hoofd-
5 vader in de Amsterdamse zedenzaak Robert M., en zijn medeverdachte Matthijs van der M.
- 10 Advocaat Richard Korver staat de ouders van vier kinderen bij die in de huidige zaak zijn betrokken. Hij betoogde dat zijn cliënten in de rechtszaal moeten kunnen vertellen
15 over de gevolgen van de zaak. De advocaten van de verdachten waren het daar niet mee eens. Normaal
- 20 gesproken mogen alleen slachtoffers zelf het woord voeren, maar dat is in deze zaak niet mogelijk omdat het om kleine kinderen gaat.
- Ook in de rechtszaak tegen Robert M. leidde het spreekrecht voor ouders tot veel discussie. De recht-
25 bank kende dat recht toen toe. Zij liep daarmee vooruit op een wetsvoorstel van staatssecretaris Fred Teeven van Justitie vanwege de omvang en ernst van de zedenzaak.
- 30 In de rechtszaak tegen O. en Van der M. neemt de rechtbank volgende week donderdag een besluit over deze kwestie. (...)

naar: www.volkskrant.nl, 14 juni 2012

tekst 3

Teeven wil meer spreekrecht voor slachtoffers

- DEN HAAG - Slachtoffers van misdrijven, of hun nabestaanden, moeten voor de rechter inhoudelijk on-
5 beperkt hun verhaal kunnen doen en ook mogen zeggen wat voor straf zij nu eigenlijk zelf gepast vinden voor
10 hun belager. Hun privacy moet wel behoorlijk worden gewaarborgd. Dat schrijft staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Justitie vrijdag aan de Tweede Kamer.
(...)

naar: www.nu.nl, 22 februari 2013

tekst 4

Tekstfragmenten uit het regeerakkoord van het kabinet-Rutte II

tekstfragment I

Barrières die effectief optreden van politie en justitie in de weg staan, worden waar dat kan weggenomen.

tekstfragment II

Door een goede onderlinge samenwerking kunnen ouders, onderwijs, jeugdzorg en politie tijdig risicogedrag signaleren en zo criminele carrières voorkomen.

tekstfragment III

Het wordt mogelijk levenslang toezicht te houden op zeden- en geweldsdelinquenten.

*bron: Regeerakkoord kabinet-Rutte II,
<http://www.rijksoverheid.nl/regering/regeerakkoord/veiligheid-en-justitie>*